

# נתקשה "משה" רבינו במחצית השקל בקושיא של רבינו "משה" איסרלין הרמ"א!

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

שאמרת (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים וגו', תיבות ואתיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים... להחיותם, כדכתיב (ישעיה מ ח) ודבר אל קינו יקום לעולם, (אמת ויצב) ודבריו חיים וקיימים לעד כו', כי אילו היו האותיות מסתלקות כרגע ח"ו וחוזרות למקורן, היו כל השמים אין ואפס ממש...

וכן בכל הברואים שבכל העולמות עליונים ותחתונים, ואפילו ארץ הלזו הגשמית ובחינת דומם ממש, אילו היו מסתלקות ממנה כרגע ח"ו האותיות מעשרה מאמרות שבהן נבראת הארץ בששת ימי בראשית, היתה חוזרת לאין ואפס ממש כמו לפני ששת ימי בראשית ממש."

כלומר הבעש"ט הקדוש מבאר בזה, שלא נטעה לומר שהקב"ה ברא את העולם רק פעם אחת בראשית הבריאה על ידי עשרה מאמרות, ומאז קיים העולם ברצונו יתברך שמו, אלא שעשרה מאמרות אלו "יהי אור" "יהי רקיע" "תדשא הארץ" "יקו המים" וכו', נמצאים תמיד בתוך הבריאה בבחינת: "ודבר אל קינו יקום לעולם", כדי לקיים ולהחיות את כל הבריאה.

בהמשך דבריו מבאר התניא, כי לא רק כללות העולם כמו הרקיע, המים, האור והארץ, מתקיימים על ידי אותיות המאמר שבו הוא נברא, אלא שכל פרט ופרט שישנו בבריאה עיקר חיותו היא רק מהאותיות של עשרה מאמרות, המתלבשות באותיות שמו הפרטי של כל נברא, ואף שלכאורה ישנם רבבי רבבות יצורים שלא נזכר שם בעשרה מאמרות, הסיבה לכך היא, משום שאין בכוחם לקבל חיותם מהאותיות של עשרה מאמרות עצמם.

אלא עיקר חיותם הוא רק מהאותיות שנשתלשלו מעשרה מאמרות, על ידי שנתחלפו האותיות באותיות אחרות על ידי כל מיני חילופים של גימטריאות או צירופים שונים, עד שנתהווה מזה צירוף השם שבו נקרא היצור בלשון קודש, וזהו שאמר האריז"ל כי שמו של כל נברא הוא חיותו, בסוד הפסוק (בראשית ב א): "וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו". כלומר אותיות שמו של כל נברא היא חיותו ממש, אולם בסופו של דבר כולם מקבלים חיותם על ידי האותיות של עשרה מאמרות.

## החוטא פוגם באותיות של עשרה מאמרות

הנה כי כן יאיר לנו להבין עומק המשנה: "בעשרה מאמרות נברא העולם... להיפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות". הביאור בזה לפי מה שנתבאר כי האותיות של עשרה מאמרות הם בבחינת צינורות, הממשיכים שפע רב טוב להחיות העולם כל רגע בבחינת: "ואתה מחיה את כולם", כדברי הבעש"ט הקדוש ז"ע בפירוש הפסוק: "לעולם ה' דברך נצב בשמים".

נמצא לפי זה שכאשר האדם חוטא במעשה, על ידי שמשמש בחפצי הבריאה שמקבלים חיותם כל רגע מהאותיות של עשרה מאמרות, לעשות בהם ח"ו דברים המנוגדים לרצון

רבינו הרמ"א: "עשרים גרה השקל" כנגד עשרת הדברות ועשרה מאמרות שנפגמו בחטא העגל הקב"ה צוה להביא מחצית השקל "עשרה גרה" לתקן הפגם בעשרת הדברות כי בכך נתקן גם עשרה מאמרות זוהר הקדוש: עשרת הדברות הם שורש לעשרה מאמרות שנברא בהן העולם אלא שנשתנו בחילופי אותיות על ידי שמתקנים הפגם בעשרת הדברות שהוא שורש לעשרה מאמרות מתקנים גם הפגם בעשרה מאמרות

עשרה מאמרות או כנגד עשרת הדברות, הלא היה יותר ראוי שיתנו שקל שלם שהוא כנגד התיקון של עשרה מאמרות ועשרת הדברות, על כך אומר הרמ"א שמספיק לתת מחצית השקל כנגד עשרת הדברות:

"ואמנם נבחר המחצה ולא השלם, להיות כי הכפרה הוא תלוי במחצית השקל שהיא נתינת התורה, והמאמין עשרת הדברים ראוי לכפרה, אף אם לא יעמיק יותר בענין בריאות העולם, שהרי גם ענין הבריאה נגלה בעשרת הדברים כמו שנאמר (שמות כ יא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו', על כן יספיק זה חצי ככולו... ולכן ישראל המחזיקים באמונה זו נותנים חצי שקל במקום שקל שלם".

והנה כל הרואה יראה שדברי הרמ"א עדיין צריכים ביאור רחב, כי אם הפגם של חטא העגל היה בעשרה מאמרות ובעשרת הדברות, מדוע צוה הקב"ה שיביאו כופר נפש רק מחצית השקל שהוא עשרה גרה כנגד תיקון הפגם בעשרת הדברות, ולא שקל שלם שהוא עשרים גרה כדי לתקן גם הפגם בעשרה מאמרות.

## "בעשרה מאמרות נברא העולם"

ונראה לברר מקחו של צדיק רבינו הרמ"א, בהקדם לבאר ענין הפגם בעשרה מאמרות ובעשרת הדברות, על פי מה ששינוי במשנה (אבות ה א):

"בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להיפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות".

להבין המשנה נקדים מה שכתב הגה"ק בעל התניא ב"שער היחוד והאמונה" (פרק א) יסוד גדול בשם הבעש"ט הקדוש ז"ע:

"הנה כתיב (תהלים קיט פט) לעולם ה' דברך נצב בשמים, ופירש הבעש"ט ז"ל כי דברך

שמענום", נמצא כי שני דברות הראשונים: "אנכי ה' אלקיך", "לא יהיה לך אלהים אחרים", הוא שורש כל עשרת הדברות, ועל ידי שחטאו ישראל בעגל שהוא עבודה זרה הרי זה כאילו עברו על כל עשרת הדברות.

עוד יש לפרש על פי מה שפירש רש"י (שמות כד יב): "כל שש מאות ושלוש עשרה מצוות בכלל עשרת הדברות הן", [ראה לקמן שהרחבנו בזה], וידוע מה שדרשו חכמינו ז"ל (הוריות ח) על הכתוב (במדבר טו כב): "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה, איזו היא מצוה שהיא שקולה ככל המצוות הוי אומר זו עבודת כוכבים".

נמצא כי על ידי חטא העגל שהיא עבודה זרה, הרי זה כאילו עברו על כל תרי"ג מצוות הכלולות בעשרת הדברות, על כן כשירד משה מן ההר וראה שחטאו בעגל שבר את הלוחות, כדי ללמדם ששקולה עבודה זרה כנגד כל המצוות הכלולות בעשרת הדברות שבלוחות.

## מחצית השקל עשרה גרה כנגד עשרת הדברות

ועתה בא וראה מה שכתב הפוסק הגדול רבן של כל ישראל הרמ"א - רבי משה איסרלין זצ"ל ב"תורת העולה" (חלק ג פרק פא ד"ה והשלישי), כי "עשרים גרה השקל" הוא כנגד עשרה מאמרות ועשרת הדברות שהם ביחד עשרים, אלא שבכל זאת צוה הקב"ה להביא רק מחצית השקל כנגד עשרת הדברות, וזה לשון קדשו:

"כי ידוע כי העולם והתורה הם הברואים הכללים שנבראו, ולהיות כי שניהם נבראו במדה ובמשקל... ולזה אמר כי עשרים גרה הוא השקל השלם, כי בעשרה מאמרות נברא העולם ובעשרת הדברות ניתנה התורה, לזה נאמר כי מחצית השקל השלם שהוא עשרה גרה מתכפר, כי על ידי אמונת אחד מאלו החצאים הוא נכנס בכלל ישראל, וראוי שלא יהא בו נגף בפקוד אותם".

אולם לפי זה מתקשה הרמ"א, מדוע נצטוו ישראל לתת רק מחצית השקל שהוא כנגד

בת קודש הבא עלינו לטובה, שבת שמברכים בו חודש אדר, נקרא "שבת שקלים", לפי שבזמן המקדש היו משמייעין על מצות מחצית השקל בראש חודש אדר, כמו ששינוי במשנה (שקלים ב): "באחד באדר משמייעין על השקלים".

ומפרש בגמרא (שם) הטעם, לפי שמראש חודש ניסן צריך לקנות הקרבנות מהשקלים החדשים, שנאמר (במדבר כח יד): "זאת עולת חודש בחדשו", אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה, לכן מקדימים להשמיע על השקלים שלשים יום לפני זה בראש חודש אדר, על דרך ששואלים ודורשים בהלכות החג קודם לחג שלשים יום, הנה כי כן דבר בעתו מה טוב להתבונן במצות מחצית השקל כפי שכתוב בפרשת כי תשא:

"וידבר ה' אל משה לאמר, כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם, ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם, זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה".

ויש לדקדק בלשון הכתוב: (א) לשם מה מפרש הכתוב כמה גרה הוא השקל: "עשרים גרה השקל", הלא מכיון שאין צריך לתת רק מחצית השקל הרי מספיק לפרש כמה גרה הוא מחצית השקל: "מחצית השקל בשקל הקודש עשרה גרה".

(ב) מכיון שכבר נזכר מחצית השקל בתחילת הכתוב: "זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל", מדוע הכפיל הכתוב להזכירו שנית בסוף הכתוב: "מחצית השקל תרומה לה", ולכאורה היה מספיק לומר: "זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש עשרים גרה השקל תרומה לה".

רש"י ז"ל מפרש: "זה יתנו, הראה לו כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל, ואמר לו כזה יתנו". מקור הדבר במדרש תנחומא (פרשת כי תשא סוף סימן ט): "זה יתנו, אמר רבי מאיר, כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא הכבוד והראהו למשה ואמר לו זה יתנו כזה יתנו". וצריך להבין, מדוע נתקשה משה במצות מחצית השקל, עד שהיה צורך שיוציא לו הקב"ה מטבע של אש מתחת כסא הכבוד.

## בחטא העגל פגמו בעשרת הדברות

כדי לבאר כל זה נקדים מה שמצינו במדרש תנחומא (פרשת כי תשא סימן י) כי מחצית השקל הוא כפרה על חטא העגל: "רבי יוחנן אמר, על שעברו על עשרת הדברות, לפיכך יתן כל אחד ואחד עשרה גרה שהוא מחצית". פירוש, כי מחצית השקל שהוא "עשרה" גרה הוא כנגד "עשרת" הדברות, ועל ידי שחטאו בעגל הרי זה כאילו עברו על כל עשרת הדברות.

ונראה לפרש הכוונה בזה, על פי מאמרם (מכות כד): "אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה

הקב"ה ותורתו, הרי הוא פוגם באותיות של עשרה מאמרות שהם צינורות השפע להמשיך חיים לכל הבריאה, ועל ידי זה הוא גורם ח"ו למעט את השפע בעולם, וזהו ביאור המשנה: **"להיפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות"**.

בא וראה מה שכתב ה"שפת אמת" (שבת תשובה תרסב), לבאר הענין שנתן לנו הקב"ה עשרת ימי התשובה בראשית השנה, כי כמו שהקב"ה ברא העולם בעשרה מאמרות, כן בכל ראש השנה צריך להמשיך שוב את העשרה מאמרות כדי לחדש על ידם את הבריאה. והנה הצדיקים על ידי עסק התורה וקיום המצוות מקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, אך הרשעים על ידי עוונותם מאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

לכן נתן לנו הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו עשרת ימי התשובה מראש השנה ועד יום הכיפורים, כדי שבעשרה ימים אלו יתקן כל אחד מישראל את העשרה מאמרות על ידי תשובה ומעשים טובים, ואז יזכה גם הוא להיות בכלל הצדיקים שמקיימים את העולם בעשרה מאמרות, כי בזכות התיקון של עשרה מאמרות יחדש הקב"ה שוב את הבריאה על ידי צינורות האותיות של עשרה מאמרות, וגם הוא יזכה לקבל שפע רב טוב מצינורות השפע של עשרה מאמרות.

## עשרת הדברות שורש הפנימי לעשרה מאמרות

עתה הבה נתעמק לבאר ביתר שאת על פי ראיות ברורות, כי הפגם או התיקון בעשרה מאמרות המקיימים את העולם, תלוי בעשרת הדברות שהם שורש הפנימי של עשרה מאמרות שבהם נברא העולם.

נקדים מה שהביא ה"שפת אמת" (ריש פרשת בא שנת תרל"א) דבר נפלא בשם זקינו הגה"ק בעל חידושי הרי"ם, מדוע הביא הקב"ה על המצרים דוקא עשר מכות: **"אדוני אבי זקני מורי ורבי זצלה"ה הגיד, כי מה שהיה צורך לעשר מכות, [הוא כדי] להסיר הקליפה והסתר מעשרה מאמרות לעשותן עשרת הדברות"**.

נרחיב בביאור דבריו הקדושים, על פי מאמר הזוהר הקדוש (פרשת בראשית כד:): שהקב"ה ברא את העולם על ידי התורה: **"דקוב"ה ברא עלמא וברייה באורייתא"**. וכן מבואר במדרש (ב"ר א א):

**"התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה, בנוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטין, ואינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אומן, והאומן אינו בונה אותה מדעת עצמו, אלא דיפתראות ופינקסאות יש לו, לדעת היאך הוא עושה חדרים היאך הוא עושה פשפשין, כך היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם, והתורה אמרה (בראשית א א) בראשית ברא אלקים, ואין ראשית אלא תורה"**.

אמנם צריך ביאור איך מתקשר ענין זה שהקב"ה ברא את העולם על ידי התורה, עם מה ששנינו במשנה (אבות פ"ה מ"א): **"בעשרה מאמרות נברא העולם"**. ולכאורה היה אפשר לומר שהם שני דברים נפרדים, כי מצד אחד הסתכל הקב"ה בתורה וברא את העולם, ומצד שני ברא את העולם בעשרה מאמרות.

אך לאמיתו של דבר שני הדברים עולים בקנה אחד, כי השורש של עשרה מאמרות שנברא בהם העולם הוא עשרת הדברות שהם כללות כל התורה, כמבואר בזוהר הקדוש (פרשת יתרו צג:): **"הני עשר אמירן דאורייתא אינון כללא דכל פקודי אורייתא, כללא דעילא ותתא, כללא דכל עשר אמירן דבראשית"**. פירוש: אלו עשרת הדברות שבתורה הם כללות כל מצוות התורה, כללות עליונים ותחתונים, כללות כל עשרה מאמרות של בראשית.

## כת"ר אותיות בעשרת הדברות

והנה מה שכתב הזוהר הקדוש כי עשרת הדברות הם כללות כל מצוות התורה, כוונתו על פי המבואר במדרש (במ"ר יג טז) כי בעשרת הדברות ישנן כת"ר אותיות כנגד תרי"ג מצוות ושבעה ימי בראשית: **"תרי"ג אותיות יש מן אנכי עד אשר לרעך כנגד תרי"ג מצוות, וז' יתירות כנגד ז' ימי בראשית, ללמדך שכל העולם לא נברא אלא בזכות התורה"**. הרי

בתרגום ללשון הקודש:

**"רבי שמעון אומר, כתיב עשרה עשרה הכף בשקל הקודש, עשרה עשרה [כפל לשון] למה בא, אלא עשרה למעשה בראשית ועשרה למתן תורה, עשרה מאמרות במעשה בראשית ועשרה מאמרות במתן תורה, במה מדבר הכתוב משום שהעולם לא נברא אלא בשביל התורה"**.

לפי האמור הביאור בזה, כי היות שהעולם לא נברא אלא בשביל התורה, על כן ברא הקב"ה את העולם בעשרת הדברות שהתלבשו בעשרה מאמרות, ובשניהם יחד ברא הקב"ה את העולם

## נתקשה משה רבינו בקושיית הרמ"א רבי משה איסרלין, מדוע רק מחצית השקל שהוא תיקון רק לעשרת הדברות הוציא לו הקב"ה מטבע של אש מתחת כסא הכבוד, ללמדנו שהקב"ה משלים התיקון של עשרה מאמרות חידושי הרי"ם: עשר מכות על המצרים שברו עשרה כוחות הטומאה שמנעו את הגילוי של עשרת הדברות זוהר הקדוש: הנשיאים הביאו: "עשרה עשרה הכף בשקל הקודש" כנגד עשרה מאמרות ועשרת הדברות

אשר זהו רמז הפסוק: **"עשרה עשרה הכף בשקל הקודש" - עשרה מאמרות ועשרת הדברות**.

יומתק לבאר בזה דברי הזוהר הקדוש שמפרש הכתוב: **"עשרה עשרה הכף בשקל הקודש"**, שהרמז בזה על עשרה מאמרות ועשרת הדברות. ולכאורה תמוה הלא כל כף בפני עצמו לא היה אלא **"עשרה"** זהב, ככתוב (שם ז ד): **"כף אחת עשרה זהב"**, וכן כתוב אצל כל אחד מ"ב נשיאים, אם כן איך אפשר לפרש מה שכתוב: **"עשרה עשרה הכף בשקל הקודש"**, שהרמז בזה על עשרה מאמרות ועשרת הדברות, הלא במציאות לא היה הכף רק עשרה זהב.

## "כף אחת עשרה זהב" כנגד עשרת הדברות

אך לפי האמור יש לבאר הענין, על פי המבואר במדרש תנחומא (פרשת תרומה אות ח) כי המשכן היה כפרה על חטא העגל, והנה מה שהביאו הנשיאים: **"כף אחת עשרה זהב"**, פירש רש"י (שם): **"כף אחת, כנגד התורה שניתנה מידי של הקב"ה, עשרה זהב, כנגד עשרת הדברות"**. ויש לומר שנתכוונו לתקן מה שפגמו ישראל בחטא העגל בעשרת הדברות, ומכיון שתקנו הפגם בעשרת הדברות שהם השורש לעשרה מאמרות, נתקנו ממילא גם עשרה מאמרות שמקבלים חיותם מעשרת הדברות.

וזהו שמסיים הכתוב אחרי שגמרו כל י"ב נשיאי ישראל להקריב: **"עשרה עשרה הכף בשקל הקודש"**, כלומר הן אמת שכל כף היה רק **"עשרה"** זהב כדי לתקן הפגם בעשרת הדברות, אבל לאמיתו של דבר זכו לתקן על ידי זה **"עשרה עשרה"** - עשרה מאמרות ועשרת הדברות, כי על ידי תיקון השורש נתקן גם הענף עשרה מאמרות המקבלים חיותם מעשרת הדברות.

מעתה נבין עומק דברי החידושי הרי"ם: **"כי מה שהיה צורך לעשר מכות, [הוא] להסיר הקליפה וההסתר מעשרה מאמרות לעשותן עשרת הדברות"**. פירוש כי חיות העולם היא על ידי עשרת הדברות שהם השורש הפנימי של עשרה מאמרות שנברא בהם העולם, אלא שקודם מתן תורה החשיכו עשרה כוחות הטומאה עיניהם של ישראל, עד שלא היו מסוגלים להשיג האור של **עשרת הדברות**.

לכן הביא הקב"ה על המצרים **עשר** מכות, כדי להכניע ולשבור עשרה כוחות הטומאה, ועל ידי כל מכה הוסר כח אחד של הקליפה המסתיר מישראל האור מדיבור אחד של עשרת הדברות, ואחרי כל העשר מכות נשברו כל עשרה כוחות הטומאה ועל ידי זה זכו ישראל שמסר להם הקב"ה עשרת הדברות בפועל במתן תורה.

## ממשה רבינו עד רבי "משה" איסרלין

מעתה יאיר לנו להבין דברי הרמ"א, כי מחצית השקל שהוא **עשרה** גרה הוא כדי לתקן מה שפגמו בחטא העגל בעשרת הדברות, ואחרי שתיקנו הפגם בעשרת הדברות שהוא השורש, שוב לא היו צריכים להעמיק גם במה שפגמו בענף שהם עשרה מאמרות שנבראו בעולם, וראיה לדבר מהנביאים שכל אחד מהם הביא רק **"כף אחת עשרה זהב"** לתקן הפגם בעשרת הדברות, ועל ידי זה תקנו גם הפגם בעשרה מאמרות כמו שמעיד הכתוב: **"עשרה עשרה הכף בשקל הקודש"**.

נמצינו למדים מזה יסוד גדול, כי תכלית עבודת ישראל למטה בעולם הזה, היא לתקן את הפגם בעשרת הדברות על ידי שיקיים כל מצוות התורה הכלולות בעשרת הדברות, ועל ידי שמתקנים ומאירים את השורש שהוא עשרת הדברות, הנה באתערותא דלתתא אתער לעילא שיאיר הקב"ה את עשרה מאמרות המקבלים חיותם מעשרת הדברות, כדי להחיות ולקיים את העולם בעשרה מאמרות אלו בבחינת: **"לעולם ה' דברך נצב בשמים"**.

הנה כי כן יומתק להבין מה שנתקשה משה במחצית השקל, כי **"משה"** רבינו נותן התורה נתקשה ממש באותה קושיא שנתקשה הרמ"א שנקרא על שמו רבינו **משה** איסרלין, מדוע צוה הקב"ה להביא רק מחצית השקל שהוא עשרה גרה לתקן הפגם בעשרת הדברות, הלא צריך לתקן גם הפגם בעשרה מאמרות, אם כן היה להם להביא שקל שלם שהוא עשרים גרה כנגד עשרה מאמרות ועשרת הדברות.

על כך מגלים לנו חכמינו ז"ל במדרש תשובתו העמוקה של הקב"ה: **"זה יתנו, אמר רבי מאיר, כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא הכבוד, והראהו למשה ואמר לו זה יתנו כזה יתנו"**. הביאור בזה על פי מאמר הנביא (ישעיה סו א): **"כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי"**. ומבואר בגמרא (ברכות נט.) כי העולם הזה שהיא בבחינת הדום רגלי של הכסא הכבוד הוא בבחינת: **"תחת כסא הכבוד"**.

ולפי האמור רמז הקב"ה למשה במה שהוציא מטבע של אש מתחת כסא הכבוד, כי על ידי שיביאו ישראל למטה מחצית השקל שהוא עשרה גרה כדי לתקן מה שפגמו בעשרת הדברות השורש של עשרה מאמרות, יוציא הקב"ה מתחת כסא הכבוד מחצית השקל של אש שהוא גם כן עשרה גרה, כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם שהוא תחת כסא הכבוד, כדי לחדש ולהחיות את כל הבריאה בעשרה מאמרות.

ועתה בא וראה שכל זה רמזו בתורה הקדושה: **"זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש"**, ומפרש מהו התיקון של מחצית השקל, **"עשרים גרה השקל"**, אם כן מחצית השקל הוא עשרה גרה, כדי לתקן הפגם בעשרת הדברות. אך לפי זה קשה קושיית משה רבינו, הלא מכיון שצריך לתקן גם עשרה מאמרות היה ראוי לתת שקל שלם שהוא עשרים גרה, לכן מתרץ הכתוב: **"מחצית השקל תרומה לה"**, כלומר אותו מחצית השקל השני שהוא כנגד עשרה מאמרות זהו **"תרומה לה"**, הקב"ה משלים התיקון להחיות את העולם בעשרה מאמרות, אשר זהו ענין מחצית השקל של אש מתחת כסא הכבוד.